TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. spalio 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinka – Atliekos – Direktyva 2008/98/EB – 2 straipsnio 2 dalies a punktas, 3 straipsnio 1 punktas ir 6 straipsnio 1 dalis – Nuotekos – Nuotekų dumblas – Taikymo sritis – Sąvoka „atliekos“ – Atliekų statuso netekimas – Naudojimo ar perdirbimo operacijos“

Byloje C-629/19

dėl *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas, Austrija) 2019 m. rugpjūčio 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. rugpjūčio 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Sappi Austria Produktions-GmbH ÓCo KG,

Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“

prieš

Landeshauptmann von Steiermark

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev (pranešėjas), Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, einanti antrosios kolegijos teisėjo pareigas, teisėjai A. Kumin, T. von Danwitz ir P. G. Xuereb,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Sappi Austria Produktions-GmbH & Co KG* ir *Wasserverband „Region Gratkorn-Gratwein“*, atstovaujamų *Rechtsanwälte* P. Schaden ir W. Thurner,

– Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll,

– Europos Komisijos, atstovaujamos F. Thiran ir M. Noll-Ehlers,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008, p. 3) 2 straipsnio 2 dalies a punkto, 3 straipsnio 1 punkto, 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant *Sappi Austria Produktions-GmbH ÓCo KG* (toliau – *Sappi*) ir *Wasserverband Region Gratkorn-Gratwein* (Gratkorno-Gratveino regiono vandens asociacija, Austrija, toliau – *Wasserverband*) ginčą su *Landeshauptmann von Steiermark* (Štirijos regioninės vyriausybės vadovas, Austrija) (toliau – regioninė administracija) dėl pastarosios sprendimo konstatuoti, kad dėl *Sappi* ir *Wasserverband* pramoninių įrenginių, esančių toje pačioje vietoje, pakeitimų reikia gauti išankstinį leidimą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 194, 1975, p. 39; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 23), iš dalies pakeistos 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB (OL L 78, 1991, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 3) (toliau – Direktyva 75/442), pagrindinis tikslas buvo žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga nuo kenksmingo poveikio, kylančio dėl atliekų surinkimo, vežimo, apdorojimo, saugojimo ir išvertimo.

4 Direktyva 75/442 buvo kodifikuota 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/12/EB dėl atliekų (OL L 114, 2006, p. 9), o ši vėliau buvo panaikinta ir pakeista Direktyva 2008/98. Direktyvos 75/442 4, 8 ir 9 straipsnių formuluotės iš esmės buvo pakartotos Direktyvos 2008/98 13 straipsnyje, 36 straipsnio 1 dalyje, 15 ir 23 straipsniuose.

5 Direktyvos 2008/98 I skyriuje „Dalykas, taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys“ yra 1–7 straipsniai.

6 Šios direktyvos 1 straipsnis suformuluotas taip:

„Šia direktyva nustatomos priemonės, skirtos apsaugoti aplinką ir žmonių sveikatą užkertant kelią atliekų susidarymo ir tvarkymo žalingam poveikiui ar sumažinant jį ir sumažinant išteklių naudojimo bendrą poveikį bei padidinant tokio naudojimo veiksmingumą.“

7 Minėtos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta:

„Ši direktyva netaikoma kategorijoms, kurioms jau taikomi kiti Bendrijos teisės aktai:

a) nuotekoms;

<…>“

8 Tos pačios direktyvos 3 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ numatyta:

„Šioje direktyvoje taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

1) „atliekos“ – medžiaga ar objektas, kurio turėtojas atsikrato, ketina ar privalo atsikratyti;

<…>

15) „naudojimas“ – bet kokia operacija, kurios pagrindinis rezultatas yra atliekų panaudojimas naudingu tikslu, pakeičiant jomis kitas medžiagas, kurios priešingu atveju būtų buvusios panaudotos konkrečiai funkcijai atlikti, arba kurios rezultatas yra tai, kad atliekos parengiamos tai funkcijai atlikti, įmonėje ar visoje ekonomikoje. II priede pateikiamas neišsamus naudojimo operacijų sąrašas;

<…>“

9 Direktyvos 2008/98 5 straipsnyje „Šalutiniai produktai“ nurodyta:

„1. Medžiaga ar objektas, gaunamas gamybos procese, kurio pirminis tikslas nėra šios medžiagos ar šio objekto gamyba, gali būti laikomas ne atliekomis, kaip nurodyta 3 straipsnio 1 punkte, o šalutiniu produktu, tik jeigu įvykdomos šios sąlygos:

a) tolesnis medžiagos ar objekto naudojimas yra aiškus;

b) medžiaga ar daiktas gali būti panaudoti tiesiogiai be jokio tolesnio apdirbimo, išskyrus įprastą pramoninę praktiką;

c) medžiagos ar objekto gamyba yra sudėtinė gamybos proceso dalis; ir

d) tolesnis naudojimas yra teisėtas, t. y. medžiaga ar objektas atitinka visus atitinkamus produkto, aplinkos ir sveikatos apsaugos reikalavimus konkretaus naudojimo atveju ir nebus padarytas bendras neigiamas poveikis aplinkai ar žmonių sveikatai.

<…>“

10 Minėtos direktyvos 6 straipsnyje „Atliekų statuso pabaiga“ nustatyta:

„1. Tam tikros konkrečios atliekos nustoja būti atliekomis, kaip apibrėžta 3 straipsnio 1 punkte, kai su jomis atliekama naudojimo operacija, įskaitant perdirbimą, ir jos atitinka konkrečius kriterijus, kurie turi būti parengti laikantis šių sąlygų:

a) medžiaga ar objektas yra visuotinai naudojamas konkretiems tikslams;

b) tokiai medžiagai ar objektui egzistuoja rinka ar paklausa;

c) medžiaga ar objektas tenkina techninius reikalavimus konkretiems tikslams ir atitinka produktams taikytinus galiojančius teisės aktus bei standartus ir

d) naudojant medžiagą ar objektą nebus padarytas bendras neigiamas poveikis aplinkai ar žmonių sveikatai.

Prireikus į kriterijus įtraukiamos teršalų ribinės vertės ir juose atsižvelgiama į bet kokį galimą medžiagos ar objekto neigiamą poveikį aplinkai.

<…>“

Austrijos teisė

11 Atitinkamos 2002 m. *Abfallwirtschaftsgesetz* (2002 m. Austrijos federalinis atliekų tvarkymo įstatymas, toliau – AWG 2002) nuostatos, kuriomis Direktyva 2008/98 perkeliama į nacionalinę teisę, suformuluotos taip:

„Apibrėžtys

2 straipsnio 1 dalis. Šiame federaliniame įstatyme atliekos apibrėžiamos kaip kilnojamieji daiktai:

1) kurių turėtojas siekia atsikratyti ar atsikratė arba

2) kuriuos būtina surinkti, saugoti, vežti ir tvarkyti kaip atliekas tam, kad nekiltų neigiamo poveikio viešiesiems interesams (1 straipsnio 3 dalis).

<…>

3a dalis. Medžiaga ar objektas, gaunamas gamybos procese, kurio pirminis tikslas nėra šios medžiagos ar šio objekto gamyba, gali būti laikomi ne atliekomis, kaip nurodyta punkte, o šalutiniu produktu, tik jeigu įvykdomos šios sąlygos:

1) tolesnis medžiagos ar objekto naudojimas yra aiškus;

2) medžiaga ar objektas gali būti panaudoti tiesiogiai be jokio tolesnio apdirbimo, išskyrus įprastą pramoninę praktiką;

3) medžiagos ar objekto gamyba yra sudėtinė gamybos proceso dalis; ir

4) tolesnis naudojimas yra teisėtas, t. y. medžiaga ar objektas gali būti saugiai naudojami pagal numatytą paskirtį, naudojimas nedaro neigiamo poveikio saugomoms vertybėms (žr. 1 straipsnio 3 dalį) ir laikomasi visų taikytinų teisės normų.

<…>

Netaikymas

3 straipsnio 1 dalis. Pagal šį federalinį įstatymą atliekomis nelaikomos:

1) nuotekos, įskaitant *Verordnung über die allgemeine Begrenzung von Abwasseremissionen in Fließgewässer und öffentliche Kanalisationen* (Nutarimas dėl nuotekų išleidimo į upes ir viešas kanalizacijas bendro ribojimo, *BGBl.* 186/1996) 1 straipsnio 1 dalies 1–4 ir 6 punktuose ir 2 dalyje išvardytus kitus vandenis.

<…>

Nebelaikymas atliekomis

5 straipsnio 1 dalis. Išskyrus atvejus, kai šio straipsnio 2 dalyje nurodytame reglamente arba Direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų 6 straipsnio 2 dalyje nurodytame reglamente numatyta kitaip, esamos medžiagos laikomos atliekomis, kol jos pačios arba tiesiogiai iš jų pagamintos medžiagos naudojamos kaip žaliavų pakaitalas arba iš žaliavų gauti produktai. Jei ruošiama pakartotiniam naudojimui, kaip tai suprantama pagal 2 straipsnio 5 dalies 6 punktą, atliekų statuso nebelieka pasibaigus šiai panaudojimo operacijai.

<…>

Sprendimai dėl konstatavimo

6 straipsnis <…>

6. Vystytojo ar *Umweltanwalt* prašymu arba savo iniciatyva *Landeshauptmann* [regioninės vyriausybės vadovas] per tris mėnesius turi nustatyti, ar:

1) įrenginiui privaloma gauti leidimą pagal 37 straipsnio 1 ar 3 dalį arba pagal 52 straipsnį, arba ar galima taikyti išimtį pagal 37 straipsnio 2 dalį;

<…>

3) apdorojimo įrenginio pakeitimui privaloma gauti leidimą pagal 37 straipsnio 1 ar 3 dalį arba ar apie tokį pakeitimą privaloma pranešti pagal 37 straipsnio 4 dalį. <…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

12 *Sappi* eksploatuoja didelį pramoninį popieriaus ir celiuliozės gamybos įrenginį Gratkorne (Austrija). Šioje vietoje taip pat yra *Sappi* ir *Wasserverband* bendrai eksploatuojamas nuotekų valymo įrenginys, apdorojantis popieriaus ir celiuliozės gamybos nuotekas bei miesto nuotekas. Apdorojant šias nuotekas, kaip reikalaujama pagal nacionalinę teisę, gaunamas pagrindinėje byloje nagrinėjamas nuotekų dumblas. Taigi šį dumblą sudaro medžiagos iš pramoninių nuotekų ir medžiagos iš miesto nuotekų. Nuotekų dumblas, susidaręs nuotekų valymo įrenginyje, vėliau deginamas *Sappi* katile ir *Wasserverband* eksploatuojamame galutinių atliekų deginimo įrenginyje, o garai, gauti siekiant energetinės vertės, naudojami popieriaus ir celiuliozės gamyboje.

13 Po išsamaus tyrimo procedūros pagal AWG 2002 6 straipsnio 6 dalį regioninė administracija konstatavo, kad *Sappi* katilo ir *Wasserverband* priklausančio galutinių atliekų deginimo įrenginio, kuris taip pat yra Gratkorne, pakeitimams taikomas reikalavimas gauti leidimą.

14 Ši institucija padarė išvadą, kad didžioji dalis, t. y. apie 97 %, deginti skirto nuotekų dumblo buvo gaunama gaminant popierių ir kad galima pripažinti, jog ši dalis yra „šalutinis produktas“, kaip jis suprantamas pagal AWG 2002 2 straipsnio 3a dalį. Tačiau taip nėra nuotekų dumblo dalies, gautos apdorojant miesto nuotekas, atveju. Šis nuotekų dumblas yra atliekos.

15 Kadangi pagal *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas, Austrija) jurisprudenciją medžiagų kvalifikavimui kaip „atliekų“ netaikoma *de minimis* riba, reikia remtis principu, kad visas *Sappi* ir *Wasserverband* pramoniniuose įrenginiuose sudeginamas nuotekų dumblas turi būti laikomas „atliekomis“, kaip tai suprantama pagal AWG 2002 2 straipsnio 1 dalį. *Sappi* ir *Wasserverband* apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

16 2016 m. gruodžio 19 d. sprendimu šis teismas patenkino *Sappi* ir *Wasserverband* skundą. Gavęs skundą dėl šio sprendimo peržiūros *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas) 2019 m. vasario 27 d. sprendimu jį panaikino ir grąžino bylą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

17 *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis sdministracinis teismas) pažymi, kad AWG 2002 2 straipsnio 3a dalyje, atsižvelgiant į Direktyvos 2008/98 5 straipsnį, nustatytos sąlygos, kurias reikia įvykdyti, kad medžiaga ar objektas, kuris yra gamybos proceso rezultatas, tačiau nėra pagrindinis jo tikslas, galėtų būti kvalifikuojami kaip „šalutinis produktas“, o ne „atliekos“. Iš šios nuostatos matyti, kad tai turi būti medžiaga ar objektas, susidarantis gamybos procese.

18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar, kaip nusprendė *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas), nuotekų dumblas, atsirandantis bendrai apdorojus pramonines ir miesto nuotekas, yra „atliekos“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę. Šis teismas pabrėžia, kad jei nuotekų valymas nebūtų gamybos proceso dalis, būtų nevykdoma viena iš lemiamų šalutinio produkto egzistavimo sąlygų.

19 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nuotekų dumblo gabenimas uždaroje automatizuotoje sistemoje vyksta įmonės viduje, kad šis dumblas naudojamas integruotu būdu ir kad šis procesas nekelia jokio pavojaus aplinkai ir žmonių sveikatai. Be to, taip siekiama išvengti atliekų susidarymo ir pakeisti iškastinių žaliavų naudojimą.

20 Šiomis aplinkybėmis *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas, Austrija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1 Ar, atsižvelgiant į Direktyvos 2008/98 2 straipsnio 2 dalies a punkte numatytą išimtį, siejamą su 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo (OL L 135, 1991, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 26) ir (arba) Direktyvos dėl nuotekų dumblo redakcija, įtvirtinta 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1137/2008 [dėl kai kurių teisės aktų, kuriems taikoma Sutarties 251 straipsnyje nustatyta tvarka, nuostatų, susijusių su reguliavimo procedūra su tikrinimu, suderinimo su Tarybos sprendimu 1999/468/EB. Suderinimas su reguliavimo procedūra su tikrinimu. Pirmoji dalis (OL L 311, 2008, p. 1)], atliekų dumblas turi būti laikomas atliekomis?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų nebūtų atsakyta neigiamai:

ar pagal <…> Direktyvos 2008/98/EB <…> panaikinančios kai kurias direktyvas, 6 straipsnio 1 dalį leidžiama laikyti medžiagą „šalutiniu produktu“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisėje vartojamą sąvoką „atliekos“, jei šioje medžiagoje dėl technologinių procesų yra nedidelė procentinė dalis kitų medžiagų, kurios turėtų būti laikomos atliekomis, tuo atveju, kai tai neturi įtakos bendrai medžiagos sudėčiai ir yra labai naudinga aplinkai?“

Dėl prejudicinių klausimų priimtinumo

21 Savo rašytinėse pastabose Austrijos vyriausybė tvirtina, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra akivaizdžiai nepriimtinas.

22 Pirma, nereikia atsakyti į pirmąjį klausimą. Pagrindinės bylos dalykas yra išsiaiškinti, ar nuotekų dumblas yra „atliekos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 1 punktą, prireikus siejamą su šios direktyvos 5 ir 6 straipsniais. Pirmasis klausimas susijęs su minėtos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punktu. Kadangi nuotekų dumblas nėra nuotekų sudedamoji dalis, ši nuostata akivaizdžiai neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos dalyku, todėl klausimas yra hipotetinis.

23 Antra, iš aiškinamojo memorandumo nematyti, kodėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl šios nuostatos aiškinimo. Šiam teismui kyla klausimas tik dėl AWG 2002 2 straipsnio 1 ir 3a dalių atitikties Sąjungos teisei ir jų aiškinimo. Šiomis nuostatomis į nacionalinę teisę perkeliamas ne Direktyvos 2008/98 2 straipsnio 2 dalies a punktas, o jos 3 straipsnio 1 punktas ir 5 straipsnis.

24 Iš tikrųjų jis prašo išaiškinti ne Direktyvos 2008/98 6 straipsnį, bet jos 5 straipsnį. Jei įvykdomi medžiagos kvalifikavimo, kaip „šalutinio produkto“, kriterijai, atliekų nėra. Galiausiai jis nereiškia abejonių dėl šios direktyvos 6 straipsnio aiškinimo, o tik apskritai kritikuoja tai, kad pagrindinėje byloje nebuvo „atliekų hierarchijos skatinimo“, ir nekelia Sąjungos teisės klausimų, kurie dar nebuvo išspręsti.

25 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją SESV 267 straipsnis nacionaliniams teismams suteikia labai plačią teisę kreiptis į Teisingumo Teismą, kai jie mano, kad jų nagrinėjamose bylose kyla klausimų, kuriems išspręsti reikia išsiaiškinti Sąjungos teisės nuostatas, svarbias sprendžiant jų nagrinėjamą ginčą, ir jie gali laisvai pasinaudoti šia teise bet kuriuo proceso momentu, kurį laiko tinkamu (2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2019:537, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

26 Be to, Teisingumo Teismas ne kartą yra priminęs, kad nacionalinių teismų pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Taigi Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl tokių klausimų tik kai akivaizdu, jog prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, kai problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi faktinės arba teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 27 punktas ir 2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2019:537, 36 punktas).

27 Šiuo atveju taip nėra.

28 Pirma, reikia konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama medžiaga yra nuotekų dumblas, susidarantis *Sappi* ir *Wasserverband* eksploatuojamais valymo įrenginiais apdorojant nuotekas. Pagal Direktyvos 2008/98 2 straipsnį tam tikromis aplinkybėmis nuotekos nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį. Todėl tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti šį straipsnį, nėra nesusiję su pagrindinės bylos dalyku.

29 Antra, pateikti klausimai susiję su tokio dumblo kvalifikavimu kaip „atliekų“ arba kaip „šalutinio produkto“, o tai sukelia konkrečių teisinių pasekmių ir yra aiškiai susiję su pagrindine byla. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar įvykdytos visos Direktyvos 2008/98 5 straipsnio 1 dalyje arba 6 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos. Šiuo tikslu tas teismas nurodė pakankamai teisinių ir faktinių aplinkybių, kad Teisingumo Teismas galėtų naudingai atsakyti į šį klausimą.

30 Vadinasi, šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl prejudicinių klausimų

31 Savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/98 2 straipsnio 2 dalies a punktas, 3 straipsnio 1 punktas, 5 straipsnio 1 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad nuotekų dumblas, susidarantis nuotekų valymo įrenginyje kartu apdorojant pramonines ir namų ūkių ar miesto nuotekas ir deginamas atliekų deginimo įrenginyje, siekiant gauti energetinę vertę gaminant garus, turi būti kvalifikuojamas kaip „atliekos“.

32 Pirmiausia reikia išnagrinėti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos medžiagos patenka į Direktyvos 2008/98 taikymo sritį.

33 Pagal Direktyvos 2008/98 2 straipsnio 2 dalies a punktą ši direktyva netaikoma nuotekoms, išskyrus skystas atliekas, tačiau su sąlyga, kad šioms nuotekoms taikomi „kiti [Sąjungos] teisės aktai“.

34 Taip Sąjungos teisės aktų leidėjas išreiškė aiškų ketinimą nuotekas kvalifikuoti kaip „atliekas“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą, kartu numatydamas, kad tam tikromis aplinkybėmis šioms atliekoms gali būti taikoma ne ši direktyva, bet kiti teisės aktai (pagal analogiją, kiek tai susiję su Direktyvos 75/442 2 straipsnio 1 dalimi, žr. 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Thames Water Utilities*, C-252/05, EU:C:2007:276, 26 punktą).

35 Vis dėlto tam, kad atitinkamos normos būtų laikomos „kitais [Sąjungos] teisės aktais“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 2 straipsnio 2 dalies a punktą, jos ne tik turi būti susijusios su konkrečia medžiaga, bet jose turi būti ir konkrečios nuostatos, reglamentuojančios nuotekų kaip „atliekų“ tvarkymą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 1 punktą. Priešingu atveju atitinkamų atliekų tvarkymo nereglamentuotų nei ši direktyva, nei kita direktyva, nei nacionalinė teisė, o tai prieštarautų ir šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies formuluotei, ir Sąjungos teisės aktams atliekų srityje (pagal analogiją, kiek tai susiję su Direktyvos 75/442 2 straipsnio 1 dalimi, žr. 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Thames Water Utilities*, C-252/05, EU:C:2007:276, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

36 Iš to matyti, jog tam, kad atitinkamas Sąjungos normas būtų galima laikyti „kitais [Sąjungos] teisės aktais“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 2 straipsnio 2 dalį, jose turi būti konkrečios atliekų tvarkymą reglamentuojančios nuostatos ir jos turi užtikrinti bent tokį apsaugos lygį, kuris prilygtų užtikrinamam pagal šią direktyvą (šiuo klausimu žr. 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Thames Water Utilities*, C-252/05, EU:C:2007:276, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Direktyva 91/271 tokio apsaugos lygio neužtikrina. Nors ji reglamentuoja nuotekų surinkimą, apdorojimą ir išleidimą, joje nėra konkrečių nuostatų dėl nuotekų dumblo klausimų sprendimo. Todėl negalima laikyti, kad ji susijusi su klausimų dėl šio dumblo sprendimu ir kad ja užtikrinamas bent toks apsaugos lygis, kuris prilygsta užtikrinamam pagal Direktyvą 2008/98 (pagal analogiją žr. 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Thames Water Utilities*, C-252/05, EU:C:2007:276, 35 punktą).

38 Kalbant apie 1986 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvą 86/278/EEB dėl aplinkos, ypač dirvožemio, apsaugos naudojant žemės ūkyje nuot[e]kų dumblą (OL L 181, 1986, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 265), kurią nurodė tiek prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tiek pagrindinės bylos šalys, kaip matyti iš jos pavadinimo ir 1 straipsnio, ja reglamentuojamas tik nuotekų dumblo naudojimas žemės ūkyje. Taigi ši direktyva nėra svarbi kvalifikuojant nuotekų dumblą, kuris galutinių atliekų deginimo įrenginyje deginamas siekiant gauti energetinę vertę gaminant garus ir kuris nesusijęs su žemės ūkio veikla.

39 Taigi reikia konstatuoti, kad šios nuotekos patenka į Direktyvos 2008/98 taikymo sritį. Tas pats pasakytina apie pagrindinėje byloje nagrinėjamą dumblą, susidariusį apdorojant minėtas nuotekas, nes nuotekų dumblo nėra tarp medžiagų ir objektų, kuriems pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalį ji gali būti netaikoma.

40 Antra, reikia nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas nuotekų dumblas yra „atliekos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 1 punktą.

41 Primintina, kad šioje nuostatoje sąvoka „atliekos“ apibrėžiama kaip medžiaga ar objektas, kurio atliekų turėtojas atsikrato, ketina arba privalo atsikratyti.

42 Remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, kvalifikavimas kaip „atliekų“ pirmiausia priklauso nuo turėtojo veiksmų ir sąvokos „atsikratyti“ reikšmės (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 17 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

43 Iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat galima daryti išvadą, kad sąvoką „atsikratyti“ reikia aiškinti atsižvelgiant į Direktyvos 2008/98 tikslą, kuris, kaip nurodyta šios direktyvos 6 konstatuojamojoje dalyje, yra kuo labiau sumažinti neigiamą atliekų susidarymo ir tvarkymo įtaką

žmonių sveikatai ir aplinkai, ir į SESV 191 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad Europos Sąjungos politika aplinkos srityje siekiama aukšto apsaugos lygio ir kad ji grindžiama atsargumo ir prevencinių veiksmų principais. Vadinasi, sąvokų „atsikratyti“ ir „atliekos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 1 punktą, negalima aiškinti siaurai (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 18 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

44 Be to, iš šios direktyvos nuostatų matyti, kad sąvoka „atsikratyti“ apima medžiagos ar objekto „naudojimą“ ir „šalinimą“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 15 ir 19 punktus (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

45 Konkrečiau kalbant, tai, ar egzistuoja „atliekos“, kaip suprantama pagal Direktyvą 2008/98, turi būti nustatoma atsižvelgiant į visas aplinkybes, turint omenyje šios direktyvos tikslą ir siekiant nepažeisti jos veiksmingumo. Taigi tam tikros aplinkybės gali įrodyti, kad medžiaga ar objektu buvo atsikratoma, ketinama atsikratyti arba privaloma atsikratyti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 1 punktą (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 20 ir 21 punktai).

46 Tarp aplinkybių, kurios gali būti tokie įrodymai, yra tai, kad naudojama medžiaga yra gamybos ar vartojimo likutis, t. y. produktas, kurio nebuvo siekiama pagaminti (šiuo klausimu žr. 2008 m. birželio 24 d. Sprendimo *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, 41 punktą ir 2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Brady*, C-113/12, EU:C:2013:627, 40 punktą).

47 Toks įrodymas taip pat gali būti aplinkybė, kad nagrinėjama medžiaga yra gamybos likutis, kuris turi būti naudojamas laikantis ypatingo atsargumo dėl jo sudėties pavojingumo aplinkai (2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Brady*, C-113/12, EU:C:2013:627, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

48 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad medžiagos apdorojimo ar panaudojimo metodai neturi lemiamos reikšmės sprendžiant, ar ją kvalifikuoti kaip atliekas, ir kad sąvoka „atliekos“ gali apimti medžiagas ir objektus, kurie ekonominiu požiūriu gali būti dar kartą panaudoti. Direktyvoje 2008/98 nustatyta priežiūros ir valdymo sistema iš tiesų siekiama apimti visus objektus ir medžiagas, kurių savininkas atsikrato, net jeigu jie turi komercinę vertę ir renkami siekiant juos perdirbti, atnaujinti ar pakartotinai panaudoti komerciniais tikslais (šiuo klausimu žr. 2008 m. birželio 24 d. Sprendimo *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, 40 punktą ir 2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Brady*, C-113/12, EU:C:2013:627, 42 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

49 Be to, reikia atkreipti ypatingą dėmesį į aplinkybę, kad nagrinėjama medžiaga arba objektas nėra ar nebėra naudingi turėtojui, t. y. šis objektas ar medžiaga yra našta, kurios turėtojas bando atsikratyti. Jei taip iš tiesų yra, kyla rizika, kad turėtojai objektais ar medžiagomis atsikratys taip, kad bus padaryta žalos aplinkai, būtent jie bus nekontroliuojamai paliekami, išmetami ar šalinami. Kadangi tokie objektai ar medžiagos patenka į sąvokos „atliekos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/98, taikymo sritį ir jiems taikomos šios direktyvos nuostatos, tai reiškia, kad šie objektai ar medžiagos turi būti panaudoti ar pašalinti nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar metodų, galinčių pakenkti aplinkai (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 22 punktas).

50 Šiuo klausimu norint įvertinti, ar daiktas, medžiaga arba produktas yra „atliekos“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2008/98, svarbus kriterijus yra šio daikto, medžiagos ar produkto pakartotinio panaudojimo iš anksto neapdorojus tikimybė. Jei daiktą, medžiagą ar produktą ne tik galima dar kartą panaudoti, bet ir turėtojui ekonomiškai naudinga tai daryti, panaudojimo dar kartą tikimybė yra didelė. Tokiu atveju šis daiktas, medžiaga ar produktas yra ne našta, kurios turėtojas siektų „atsikratyti“, o tikras produktas (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

51 Be to, tam tikromis aplinkybėmis daiktas, medžiaga ar žaliava, gaunami per gavybos ar gamybos procesus, kurie iš principo nėra skirti jiems pagaminti, gali būti ne likutis, bet šalutinis produktas, kuriuo turėtojas ne siekia „atsikratyti“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 1 punktą, bet ketina jį panaudoti arba parduoti (įskaitant atvejį, kai tai daroma kitų ūkio subjektų nei tas, kuris jį pagamino, naudai) tolesniame procese sau naudingomis sąlygomis, jeigu šis pakartotinis naudojimas yra ne vien galimas, bet bus tikrai įvykdytas, nereikalauja išankstinio perdirbimo ir yra gamybos proceso dalis (2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Brady*, C-113/12, EU:C:2013:627, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

52 Būtų visiškai nepateisinama Direktyvoje 2008/98 įtvirtintus reikalavimus, kuriais siekiama užtikrinti, kad atliekų panaudojimo ir šalinimo operacijos būtų atliekamos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar metodų, galinčių pakenkti aplinkai, taikyti prekėms, medžiagoms ar produktams, kuriuos turėtojas ketina naudingai eksploatuoti ar parduoti, neatsižvelgiant į bet kokį panaudojimą. Vis dėlto, atsižvelgiant į pareigą plačiai aiškinti sąvoką „atliekos“, šiuos argumentus reikia taikyti tik tais atvejais, kai atitinkamo daikto ar medžiagos pakartotinis panaudojimas yra ne vien galimas, bet ir bus tikrai įvykdytas, iš anksto neatliekant kurios nors iš Direktyvos 2008/98 II priede nurodytų atliekų naudojimo operacijų, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

53 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis yra kompetentingas vertinti nagrinėjamos bylos faktines aplinkybes, turi patikrinti, ar atitinkamo objekto ar medžiagos turėtojas iš tiesų ketino jų „atsikratyti“, atsižvelgdamas į visas nagrinėjamo atvejo aplinkybes ir paisydamas Direktyvos 2008/98 tikslo. Todėl Teisingumo Teismas tam teismui turi pateikti visas jo nagrinėjamam ginčui išspręsti naudingas gaires (2019 m. liepos 4 d. Sprendimo *Tronex*, C-624/17, EU:C:2019:564, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

54 Šiuo atveju pagrindinės bylos dalykas yra tai, ar nuotekų dumblą, gaunamą iš *Sappi* ir *Wasserverband* bendrai eksploatuojamo nuotekų valymo įrenginio, reikia laikyti atliekomis ir ar dėl to jo deginimas patenka į atliekoms taikomų nuostatų taikymo sritį. Pagal nacionalinę teisę *Sappi* katilo ir *Wasserverband* priklausančio atliekų deginimo įrenginio pakeitimams tam tikrais atvejais reikėtų taikyti reikalavimą gauti leidimą.

55 *Sappi* tvirtina, kad tokio reikalavimo taikyti nereikia, nes pagrindinėje byloje nagrinėjamą nuotekų dumblą sudaro beveik 100 % augalinių liekanų, susidariusių per popieriaus ir celiuliozės gamybos procesą, be to, jis yra integruotas nuo įrenginio sumanymo ir naudojamas siekiant gauti energetinę vertę popieriaus gamybai. Taigi jis suteikia šiai įmonei didelę ekonominę naudą. Dėl uždaro naudojimo ciklo, per kurį 24 valandas per parą vykdomas pervežimas konvejeriais, nėra jokių medžiagų, kuriomis turėtojas ketintų atsikratyti.

56 Be to, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šis nuotekų dumblas gaunamas valymo įrenginyje kartu apdorojant pramoninės kilmės nuotekas ir nedidelę dalį namų ūkių ar miesto nuotekų, o mechaniškai išdžiovintas jis naudojamas galutinių atliekų deginimo įrenginyje siekiant gauti energetinę vertę gaminant garus per *Sappi* vykdomą gamybos procesą. Dėl šio nuotekų dumblo pakartotinio įtraukimo į sistemą, taip pat dėl nuolatinio ir nenutrūkstamo jo deginimo (jis yra neutralus išmetamų teršalų atžvilgiu), siekiant gaminti garus per popieriaus gamybos procesą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šis dumblas yra nuolat, iš karto ir neabejotinai naudojamas pakartotinai.

57 Kaip matyti iš šio sprendimo 41 ir 42 punktuose nurodytos jurisprudencijos, sąvoka „atliekos“ apibrėžiama kaip medžiaga ar objektas, kurio atliekų turėtojas atsikrato, ketina arba privalo atsikratyti.

58 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad aplinkybė, jog nuotekų valymo įrenginyje tik nedidelė miesto nuotekų dalis yra pridedama prie popieriaus ir celiuliozės gamybos nuotekų, neturi reikšmės nustatant, ar nuotekų dumblas, atsirandantis dėl bendro šių nuotekų apdorojimo, yra „atliekos“.

59 Tik toks aiškinimas užtikrina, kad bus laikomasi tikslo kuo labiau sumažinti neigiamą atliekų susidarymo ir tvarkymo įtaką žmonių sveikatai ir aplinkai, kaip numatyta Direktyvoje 2008/98. Iš tiesų tokiu atveju gaminant popierių ir celiuliozę susidarančių nuotekų negalima atskirti nuo namų ūkių ar miesto nuotekų ir jas galima panaudoti arba pašalinti tik jeigu jos taip pat tinkamai apdorojamos, kaip reikalaujama pagal nacionalinę teisę. Neginčijama, kad namų ūkių ar miesto nuotekos turi būti laikomos medžiagomis, kurių turėtojas atsikrato.

60 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nuotekos turi būti laikomos medžiagomis, kurių turėtojas ketina atsikratyti, o tai reiškia, kad jos kvalifikuojamos kaip „atliekos“ pagal Direktyvą 2008/98, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

61 Remiantis Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje esančia informacija, šių nuotekų valymas yra pagal nacionalinės teisės aktus, susijusius su vandens apdorojimu prieš išleidžiant nuotekas į upes, reikalaujamo apdorojimo procesas, nes išleisti galima tik nekenksmingas medžiagas. Šiuo klausimu iš šios bylos medžiagos matyti, kad, atsižvelgiant į nuotekų tipą ir apdorojimo procesą, nuotekų dumble gali būti tam tikrų kenksmingų medžiagų, kaip antai patogenų ar sunkiųjų metalų, keliančių pavojų aplinkai ir žmonių bei gyvūnų sveikatai.

62 Kalbant apie pagrindinėje byloje nagrinėjamą nuotekų dumblą, neginčijama, kad tai yra apdorojus nuotekas susidaręs likutis. Kaip matyti iš šio sprendimo 46 ir 47 punktuose primintos jurisprudencijos, ši aplinkybė yra požymis, kad išlaikytas atliekų statusas.

63 Vis dėlto atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog net prieš deginant nuotekų dumblą jo nebegalima laikyti atliekomis.

64 Reikia priminti, kad Direktyvos 2008/98 6 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nurodytos sąlygos, kurias turi atitikti konkretūs kriterijai, padedantys nustatyti, kurios atliekos nustoja būti „atliekos“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 punktą, kai atliekama jų naudojimo arba perdirbimo operacija.

65 Panaudojant atliekas turėtų būti užtikrinta aukšto lygio žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga. Konkrečiai kalbant, nuotekų dumblo naudojimas kelia tam tikrą pavojų aplinkai ir žmonių sveikatai, visų pirma susijusį su galimu pavojingų medžiagų buvimu (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 28 d. Sprendimo *Tallinna Vesi*, C-60/18, EU:C:2019:264, 28 punktą).

66 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad jeigu nuotekų dumblo deginimas būtų „panaudojimo“ operacija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/98 3 straipsnio 15 punktą, apimanti operacijas, susijusias su atliekomis, šis dumblas deginimo momentu dar turėtų būti laikomas „atliekomis“. Todėl toks statuso pakeitimas, kokį nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikštų, kad apdorojimas siekiant panaudoti leidžia gauti nuotekų dumblą, atitinkantį aukšto lygio žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos reikalavimus pagal Direktyvą 2008/98, kuriame nėra jokių kenksmingų medžiagų. Šiuo tikslu reikia įsitikinti pagrindinėje byloje nagrinėjamo nuotekų dumblo nekenksmingumu.

67 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar Direktyvos 2008/98 6 straipsnio 1 dalies sąlygos jau yra įvykdytos prieš deginant nuotekų dumblą. Visų pirma tam tikrais atvejais remiantis moksline ir technine analize reikia patikrinti, ar nuotekų dumblas atitinka teisės aktuose nustatytas teršalų ribines vertes ir ar jo deginimas neturi bendro kenksmingo poveikio aplinkai ar žmonių sveikatai.

68 Atliekant šį vertinimą, be kita ko, svarbi aplinkybė, kad deginant nuotekų dumblą pagaminta šiluma yra pakartotinai naudojama popieriaus ir celiuliozės gamybos procese, taip pat aplinkybė, kad toks procesas suteikia didelę naudą aplinkai dėl po panaudojimo operacijos likusių medžiagų naudojimo gamtiniams ištekliams išsaugoti ir žiedinei ekonomikai kurti.

69 Nors remdamasis tokia analize prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatavo, kad Direktyvos 2008/98 6 straipsnio 1 dalies sąlygos yra įvykdytos prieš deginant pagrindinėje byloje nagrinėjamą nuotekų dumblą, reikia daryti išvadą, kad jis neturi būti laikomas atliekomis.

70 Priešingu atveju reikėtų daryti išvadą, kad deginimo dieną minėtas nuotekų dumblas vis dar patenka į sąvoką „atliekos“.

71 Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2008/98 5 straipsnio 1 dalies formuluotės, „šalutinio produkto“ statusas ir „atliekų“ statusas yra tarpusavyje nesuderinami, nereikia nagrinėti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamas dumblas turi būti laikomas „šalutiniu produktu“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

72 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti: Direktyvos 2008/98 2 straipsnio 2 dalies a punktas, 3 straipsnio 1 punktas ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad nuotekų dumblas, susidarantis nuotekų valymo įrenginyje kartu apdorojant pramonines ir namų ūkių ar miesto nuotekas ir deginamas atliekų deginimo įrenginyje, siekiant gauti energetinę vertę gaminant garus, neturi būti laikomas „atliekomis“, jeigu prieš jo deginimą jau yra įvykdytos Direktyvos 2008/98 6 straipsnio 1 dalies sąlygos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išsiaiškinti, ar taip yra pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

73 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančios kai kurias direktyvas 2 straipsnio 2 dalies a punktas, 3 straipsnio 1 punktas ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad nuotekų dumblas, susidarantis nuotekų valymo įrenginyje kartu apdorojant pramonines ir namų ūkių ar miesto nuotekas ir deginamas atliekų deginimo įrenginyje, siekiant gauti energetinę vertę gaminant garus, neturi būti laikomas „atliekomis“, jeigu prieš jo deginimą jau yra įvykdytos Direktyvos 2008/98 6 straipsnio 1 dalies sąlygos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išsiaiškinti, ar taip yra pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju.

Parašai.